

Etik İlkeler¹

IJOUS temel olarak filoloji alanında yayın yapmaktadır. IJOUS, alanı ile ilgili olan ve akademik dünyada yaygın kabul görmüş etik kurallarını, bu bağlamda COPE ([Committee on Publication Ethics](#)) kılavuzunda belirtilen önerileri ve esasları benimser ve uygular. Benzer şekilde EASE (The European Association of Science Editors) rehberlerinde belirtilen önerilerden alanıyla ilgili olanları (temelde tıp ve medikal çalışmalarla ilgili olan WAME ve ICMJE gibi toplulukların veya fen bilimleri ile ilgili başka bazı kılavuzlarda belirtilen kuralların önemli bir kısmı IJOUS'un yayın alanı dışında kalmaktadır) göz önünde bulundurulur.

IJOUS, yayınlarında; Yükseköğretim Kurulu Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği [Yönergesi](#)'nde "Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler" başlığı altında sayılan İntihal, Sahtecilik, Çarpıtma, Tekrar yayım, Dilimleme, Haksız yazarlık, Diğer etik ihlali türleri alt başlıkları altında tanımlanan etik ihlallerine izin vermez, her tür etik ihlali engellemek için gerekli önlemleri alır. IJOUS tüm yasal telif hakları düzenlemelerine uyar.

IJOUS'ta çift kör makale değerlendirme sistemi uygulanmaktadır. Çift kör sisteminde hem makale yazarının kimliği hakemden, hem de hakemin kimliği makale yazarından saklı tutulur. Bu yöntemle makalelerin, makale yazarının kimliği, akademik unvanı, kariyeri gibi tüm özelliklerinden bağımsız bir şekilde, olumlu ve olumsuz ön yargılardan ve çekincelerden uzak olarak tarafsız ve salt bilimsel ölçütlerle değerlendirilmesi amaçlanır.

IJOUS dergisinde yayımlanacak makalelerin belirlenmesinde belli kişi veya kurumlar kayırlmaz veya aksine belli kişi veya kurumlar bilimsel olmayan ölçütlerle dışlanmaz. Yayımlanan eserlerin içeriğinde hiçbir şekilde kişilerin kimlik ve kişilik niteliklerine yönelik saldırı bulunamaz. IJOUS yayınlarının, belli kişi ve kurumlara haksız menfaat sağlanması veya aksine belli kişi veya kurumların hedef alınarak haklarına zarar verilmesi amacıyla kullanılmasına izin vermez. Yayınlarda eleştiri bulunması durumunda eleştirinin salt amacının bilimsel çalışmalara ve alan çalışmalarına katkı sağlamak ve doğru bilgiye erişim olması, bilimsel eleştiri sınırları içinde kalması ve bilimsel ölçütler kullanılması koşulları aranır.

IJOUS başta düşünce özgürlüğü olmak üzere tüm insan haklarına saygı duyar ve bu yönde yayın yapar. IJOUS hayvan haklarını da önemser ve bu hakları ihlal etmekten kaçınır fakat yayın alanı genel olarak hayvan deneyleri vb. konularla ilgili değildir.

Yayın kurulunun oluşturulmasında, hakem atanmasında ve kabul edilen makalelerde kurum çeşitliliğine önem verilir, ayrıca mümkün olduğunca ülke çeşitliliği de sağlanır. Başka bir deyişle IJOUS belli bir kurumun veya ülkenin mensuplarına yazar, hakem, editör, yayın kurulu vb. organlarında ayrıcalık tanımaz. Hakem ve kabul edilen makalelerde hiçbir şekilde yazarın kimliği, kişisel özellikleri ve aidiyetleri gibi açılardan ayrımcılık yapılmaz ve mümkün olan ölçüde çeşitliliğe yer verilir. IJOUS temel olarak Eski Uygurca ve bununla bağlantılı konularda yayın yapmaktadır; yayın alanı oldukça sınırlı olduğu ve dolayısıyla bu alanda çalışan akademisyenler de sınırlı sayıda olduğu için her alanda tam bir çeşitlilik sağlamak uygulamada her zaman mümkün olmayabilir. IJOUS bu konuda iyi niyet ve etik kurallar çerçevesinde hareket eder.

¹ IJOUS dergisinin yayınında izlenen yöntemler için Dergi Politikaları belgesini inceleyiniz.

Dergi sahibi, Baş editör(ler), yayın kurulu ve danışma kurulu üyeleri gibi dergi ile doğrudan bağlantılı kişilerin makale gönderimlerinde, sistem gereği kimlikleri saklanarak tüm makale başvuruları ile aynı süreç işlemleri uygulanır, bu kişilerin makalelerine öncelik ve ayrıcalık tanınmaz.

Kullanılması için ilgili kişi veya kurumdan izin alınması gereken durumlarda makalede kullanılan görsel ve yazılı materyal için hak sahibinden gereken izinler alınmış olmalıdır.

IJOUS, siyasi, ticari ve diğer akademik olmayan herhangi bir kaygı ve motivasyonla tutum belirlemez.

IJOUS sürece aldığı her makale ile ilgili o makalenin konusunda uzman olan hakemler atanmasını sağlar ve makalenin olumlu ve olumsuz ön yargılardan uzak olarak değerlendirilmesi için gerekli özeni gösterir.

Yazar, hakem veya okuyuculardan sürecin yönetiliş şekline veya dergi politikalarına dair şikâyet gelmesi durumunda şikâyet ciddiyetle incelenir, şikâyet sahibine bilgi verilir ve gerektiği takdirde konu yayın kurulunda ele alınarak yayın politikalarında düzeltmeye gidilir.

Baş Editörlerin, Diğer Editörlerin ve Yayın Kurulunun Etik Sorumlulukları

Baş editörler ve yayın kurulu derginin etik ilkelerinin belirlenmesi ve derginin yayın çizgisinin oluşturulmasından öncelikle sorumludur. Yayın kurulu üyeleri derginin etik politikaları belgesinde açıklanan ya da bu belgede özel olarak belirtilmese de uluslararası bilimsel ölçütlerin gerektirdiği etik sorumlulukların yerine getirildiğini ve yayının tüm aşamalarında özüne uygun şekilde uygulandığını takip ederler, bu konuda bir sorun tespit ederlerse baş editörleri ve ilgili kişileri uyarırlar. Baş editörler tespit edilen sorunların çözülmesi ve tekrarlanmaması için gerekli önlemleri alırlar. Baş editörler, yardımcı editörler, alan ve makale editörleri bu kuralların yayın süreçlerinde uygulanmasından sorumludur. Bu bağlamda IJOUS, yayın sürecinde görev alan tüm sorumluların, COPE (Committee on Publication Ethics) tarafından yayımlanan [Code Of Conduct And Best Practice Guidelines For Journal Editors](#) rehberinde sayılan ve açıklanan; genel görev ve sorumluluklar, okuyucular, yazarlar, diğer editörler, yayın kurulu, dergi sahibi ve yayıncı ile ilişkiler, editoryal ve hakem değerlendirme süreçleri, kişisel verilerin korunması, etik kurul izinleri, olası suistimaller durumunda yapılacaklar, akademik kayıtların bütünlüğünün sağlanması, telif hakları, tartışmanın özendirilmesi, şikâyetlerin incelenmesi, ticari kaygıların editoryal kararları etkilememesi, çıkar çatışmalarının yönetilmesi konularında “en iyi uygulamalar” kurallarını bilmesini ve uygulamasını sağlar.

IJOUS’un okuyucularına karşı öncelikli sorumluluğu akademik ölçütlere uygun, çift kör hakem sisteminden geçmiş, alan yazınına katkı sağlayan özgün yayınları okuyucuya ulaştırmaktır. IJOUS okuyucudan gelen geri bildirimleri dikkate alır ve mümkün olduğunca sorulan sorulara özel veya yayın yoluyla yanıt verir.

IJOUS’un yazarlarına karşı sorumluluğu öncelikle makalelerini dergiye DergiPark sistemi üzerinden yüklemelerinden itibaren çift kör hakem sisteminin gereklerini uygulayarak yansız ve olumlu veya olumsuz ön yargıdan uzak bir şekilde ve alanında uzman hakemler tarafından değerlendirilmesini sağlamaktır. Baş editörler ancak dergiye gönderilen makalenin derginin alanı dışında olması, açık bir şekilde akademik makale özellikleri taşıması ya da alanda çok işlenmiş iyi bilinen bir konuda olup özgün ve yeni fikirler ya da bilgiler taşıması gibi temel sorunlar olması durumunda makaleyi değerlendirme sürecine sokmadan reddedebilir. Bunun dışındaki durumlarda alanda uzman en az iki hakemin görüşüne başvurulur ve istisnai durumlar

dışında onların görüşleri yayın kararında belirleyici olur. IJOUS sürecin DergiPark sistemi üzerinden ve Çift Kör Hakemlik sisteminin gerekleri uygulanarak ilerlemesini sağlar. Bu sistemde yazar ile hakem arasında doğrudan bir bağlantı kurulması mümkün olmadığı için makaleden sorumlu editör gerektiği durumlarda aracılık yapar. IJOUS yazarın yüksek menfaatini koruma ilkesiyle hareket eder. Atanmaya layık görülen hakemlerden böyle bir tutum beklenmemesine rağmen hakemin yanlı bir tutum aldığı, makaleye uygulanan ölçütlerde yazara isteyerek veya istemeden haksızlık ettiği, dergi politikaları ile uyumlu olmayan ölçütler kullandığı veya değerlendirme raporunda kırıncı bir dil kullandığı tespit edilirse rapor gerekirse yazara yansıtılmadan geçersiz sayılır ve mümkün olan durumlarda aynı hakem ile bağlantı kurularak yanlısını düzeltmesi istenir, mümkün değilse makaleye yeni bir hakem atanır. Yazarların sistem üzerinden veya özelden sordukları sorulara makul süreler içinde açıklayıcı ve doyurucu geri dönüş sağlanır. Değerlendirme sürecine giren bir makalenin yazar sorumluluklarının değiştirilmesi (yeni yazar ekleme, yazar sırası değiştirme, yazar çıkartma) taleplerinde ilgili tüm tarafların onayı varsa yayından önceki herhangi bir aşamada istenen değişiklik yapılır. Eğer ilgili tüm taraflar aynı görüşte değilse baş editör(ler) tarafların gerekçelerini inceleyerek ve gerekirse yayın kuruluna danışarak bir karara varır.

IJOUS hakemlik daveti gönderdiği kişilere değerlendirme sırasında gerek duyabilecekleri hakemlik kılavuzunu sağlar, ayrıca derginin etik ilkeleri ve dergi politikaları belgelerini okuyarak öğrenmelerini teşvik eder. Hakemlere yalnızca uzmanlık konularına uygun makaleler ile ilgili davet gönderilir. Çift kör hakemlik sisteminin gereği olarak süreçte hakemin kimliği gizlenir. IJOUS tarafından Yazar(lar) ve hakemler arasında bir çıkar çatışması olduğu veya olabileceği biliniyorsa veya bir aşamadan sonra öğrenilirse gerekli tedbirler alınır. IJOUS hakemlerin kararlarını hiçbir anlamda etkilemeye çalışmaz, değerlendirmelerini nesnel ölçütler, alan bilgileri ve deneyimleri doğrultusunda özgürce yapabilecekleri ortamı sağlar.

Yazarların Etik Sorumlulukları:

Yazar IJOUS dergisine makale gönderdiğinde makalenin özgün olduğunu, daha önce başka bir yayın organında yayımlanmamış olduğunu ve başka bir yayının başvuru sürecinde olmadığını taahhüt etmiş sayılır. Yazar makaleyi daha önce başka bir yayına gönderdiyse o yayın organında reddedilmediği veya yazar makalesini geri çekmedikçe IJOUS dergisine (farklı adla veya küçük değişikliklerle de olsa) göndermemelidir; aynı şekilde IJOUS dergisine gönderdiği bir makaleyi reddedilmediği veya kendisi geri çekmediği sürece başka bir dergiye göndermemelidir. Yazar, IJOUS'ta henüz değerlendirme sürecine girmemiş bir makaleyi kendisi geri çekebilir, değerlendirme sürecinin herhangi bir aşamasında makalesinin kendisine iadesini talep edebilir. Belirtilen kurallara aykırı bir durum tespit edilirse söz konusu makale süreçten geçmiş ve kabul almış bile olsa yayımlanmaz.

Yazar kendi makalesinde yayın öncesinde ve sonrasında bir yanlış tespit ederse bunu editörlere bildirmeli ve yayın öncesinde makalenin düzeltilmesini, yayın sonrasında ise düzeltme yayımlanmasını istemelidir.

Makalede kullanım hakları bir kişiye veya kuruma ait olan ve izin alınmasını gerektiren bir veri ya da görsel kullanıldıysa yazar gerekli izni ilgili kişi ya da kurumdan almış olmalıdır.

Makaleye kısıtlı katkı sağlayan kişiler ortak yazar olarak belirtilmemeli, makale içinde katkıları belirtilerek kendilerine teşekkür edilmelidir.

Makale başka yazarların eserlerine dair eleştiri içeriyorsa eleştiri bilimsel eleştiri sınırları içinde kalmalı, eleştirilen kişinin kişilik veya kimliğine saldırı boyutu taşımamalıdır.

Hakemlerin Etik Sorumlulukları

IJOUS makalelere alanında yetkin, konuyla ilgili çalışmalar yapmış, alan yazınına iyi bilen hakemler atar.

Hakem makaleyi vaktinde ve gereken özenle inceleyemeyeceğini düşünürse hakemlik davetini kabul etmemelidir. Daveti kabul ettiği takdirde hem dergiyi hem de yazarı mağdur etmeyecek şekilde belirtilen zaman dilimi içinde değerlendirmelerini iletmeli, geçerli bir mazeretleri nedeniyle yükümlülüklerini yerine getiremeyecekse bunu en kısa zamanda editöre bildirmelidir.

IJOUS hakem değerlendirmelerinin gecikmesinden dolayı yazarın mağdur olmaması için elinden gelen çabayı gösterir. Geçerli mazereti olmaksızın raporlarını geciktiren veya gerekli özeni göstermeyen hakemlerle tekrar çalışılmaz.

IJOUS hakemin kimliğini gizli tutar, hakem de değerlendirme formununun metin alanlarında veya ek dosyalarda kendi kimliğini belli edecek herhangi bir bilgi girmemeye özen göstermelidir.

Hakem değerlendirmeleri yapıcı eleştiri sınırları içinde kalmalıdır. Eleştirilerin amacı bir yandan yazara makalesini yüksek akademik standartlara uygun hale getirmesine yardımcı olmak öbür yandan IJOUS dergisinde yayımlanan makalelerin en üst bilimsel ve etik düzeyde olmasına katkıda bulunmaktır. Eleştiriler yazara değil makaleye yönelik olmalıdır. Değerlendirmeler bilimsel nesnellik sınırları içinde yapılmalı ve kişisel görüş ve eğilimlerin etkisinde kalmamalıdır. Hakem, çıkar çatışması olduğu ve tarafsız kalamayacağından endişelendiği durumlarda (yazıda kendisine ait eserlere başvurulmamış olması, eseri daha önce başka bir dergide değerlendirmiş olma gibi) editöre başvurarak hakemlikten çekilme isteğini bildirmelidir.

Çift kör hakem sistemi hakemin yazar konusunda ön yargı ile hareket etmesini engellemek için oluşturulmuş bir sistemdir. Hakem dosyada belirtilmemesine ve yazarın kimliğini saklamak için gerekli tüm tedbirlerin alınmasına rağmen alan bilgisi sayesinde, yazıda kullanılan üslup, kaynaklar, göndermeler gibi birtakım ipuçlarından yola çıkarak yazarın kimliği hakkında tahminde bulunmuş ya da bildiri metnininin yayını gibi durumlarda yazarın kimliği hakkında dolaylı yollardan bilgi sahibi olmuşsa (yazarın unvanı, kimliği, konumu, daha önce yaptığı yayınlar vb. nedenlerle) olumlu ve olumsuz önyargılara kapılmadan yazıyı değerlendirmelidir. Olumlu önyargı da ayrıntılı incelemeye gerek duymamaya yol açabileceği için olumsuz önyargı kadar sakıncalıdır.

Hakem incelediği yazının daha önce yayımlandığını veya başka bir yayın organında yayımlanma aşamasında olduğunu fark ederse bu konuda editörü uyarmalıdır. Benzer şekilde, makalenin daha önce yayımlanmış veya yayın aşamasında olan başka bir eser ile büyük benzerlikler taşıdığını fark etmesi durumunda da hakem editörü uyarmalıdır.

Okuyuculardan Gelen Geribildirimler

Okuyucular IJOUS dergisinin yayınlarında etik kurallarına aykırı olduğunu düşündükleri bir durum tespit ettiklerinde derginin iletişim adreslerinden bağlantı kurarak dergi yönetimini uyarabilirler. Bu tür uyarılar ciddiyetle ele alınacak ve eğer gerçekten etik kuralların ihlali söz konusuysa ihlalin nedeni araştırılacak ve tekrarlanmaması için gerekli önlemler alınacaktır.

Yayın Kurulu Üyelerinden Gelen Geribildirimler

Yayın kurulu üyeleri dergi yayımlarında derginin yayın politikalarına veya uluslararası etik standartlarına uymadığını düşündükleri bir uygulama ile karşılaşılırsa konuyu baş editörün ve yayın kurulunun dikkatine sunmalıdır.

Etik kurul izni ve Kişi Rıza beyanı

IJOUS dergisinin alanı gereği makalelerin insan ve hayvan deneylerinden elde edilmiş veri içermesi beklenmez. Yine Eski Uygurca bağlamında anket çalışmaları, tanıklardan bilgi alınması vb. doğal olarak söz konusu olamaz. Eski Uygurca ile bağlantılı olarak çağdaş Türk dil ve lehçeleri, karşılaştırmalı çalışmalar vb. konulardaki makalelerde tanıklara başvurulmuş, sözlü veya görüntülü kayıt alınmışsa; başvuru tanıkların kişisel verilerinin korunması, adlarının makalede yayımlanması durumunda kayıt alınmasına ve bilgilerinin yayımlanmasına dair rızalarının alındığına dair belge sunulması gerekir.

Benzerlik Kontrolü Yazılımları

IJOUS esas olarak filoloji alanında yayın yapan bir dergidir. Alanımızda, benzerlik kontrolü yapan Turnitin ve benzeri otomatik yazılımlar çoğu zaman anlamlı sonuçlar vermemektedir. Örneğin Eski Uygurca bir yazmanın metninin incelendiği bir makale bu tür bir yazılımla değerlendirildiğinde orijinal yazma metni ile veya aynı yazma konusundaki başka incelemelerle büyük oranlarda benzerlik tespit edecektir. Bu nedenle IJOUS'ta benzerlik raporu zorunlu tutulmamakta ve intihal tespitinde hakemlerin alan yazını bilgisine güvenilmektedir. Buna rağmen hakem veya editör tarafından talep edilirse bu yazılımlar kullanılabilir. Benzerlik tespit yazılımlarının kullanımı durumunda belli bir benzerlik oranı koşulu uygulanmaz, hakem veya editör tarafından tek tek benzerliklerin niteliği incelenir. Çok küçük oranda benzerlik olsa bile, benzerliğin niteliğine göre intihal kabul edilebilir ve yazı reddedilebilir.